

МЕДІАЦІЯ ЧИ АРБІТРАЖ: ПРАВОВА ДИЛЕМА

Ця стаття присвячена аналізу особливостей критеріїв застосування альтернативних способів вирішення спорів у комерційних спорах. Досліджено особливості механізму реалізації медіації та арбітражу, їх значення та сутність. Проаналізовано досвід зарубіжних країн та висвітлено пропозиції щодо подальшого удосконалення вирішення спорів завдяки взаємодії альтернативних способів вирішення спорів.

Ключові слова: медіація, арбітраж, альтернативні способи вирішення спорів, Міжнародний комерційний арбітраж, медіаційний регламент.

Постановка проблеми. Активний розвиток міжнародної торгівлі в XXI столітті вимагає уніфікації та консолідації законодавства та створення єдиної правозастосовної практики в сферах, пов'язаних з міжнародним комерційним арбітражем та медіацією. Господарські суперечки є невід'ємною частиною комерційних відносин. Наразі передбачається багато способів врегулювання зовнішньоекономічних спорів – шляхом звернення до суду, досудовим врегулюванням спору або ж інші альтернативні способи вирішення спорів. Арбітраж як механізм вирішення конфліктів є досить розповсюдженим. З французької мови *arbitrage* перекладається як вирішення спору шляхом залученням посередника. В той же час, сторони можуть обрати комерційну медіацію, консиліацію або переговори. Відповідно, досить складним є обрання лише одного способу або необхідність поєднання декількох способів для ефективного вирішення спору.

Метою статті є визначення особливостей міжнародного комерційного арбітражу та медіації, дослідження ефективності їх діяльності, визначення особливостей законодавчого врегулювання в Україні та закордоном, розмежування компетенції арбітражу та медіації.

Аналіз останніх досліджень. Вищезазначені питання знайшли належне відображення в численних наукових працях. Вагомий внесок у дослідженні даної проблеми зробили такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як О.М. Садіков, Н.О. Саніахметова, М.М. Агарков, С.С. Алексєєв, А.С. Васильєв, О.А. Беляневич, М.І. Брагінський, І.Б. Заверуха, І.С. Замойський, В.В. Коваленко, В.С. Щербина, Г.Ф. Шершеневич та ін.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасному світі економічні відносини держави забезпечують ефективне міжнародне співробітництво між різними суб'єктами міжнародного права, завдяки чому досягається незалежність держав на міжнародній арені. На сьогоднішній день такі чинники як інфляція, нестабільність соціальної та політичної ситуації гостро поставили питання щодо забезпечення стабільного розвитку в економіці. Реалізація та забезпечення ефективної системи господарювання та проведення цілеспрямованої та виваженої економічної політики на державному рівні сприяє захисту та реалізації закріплених в міжнародних документах соціально-економічних прав людини.

При формуванні та реалізації економічної політики провідне місце належить імплементації норм міжнародного права для зміцнення і розвитку економічних відносин, завдяки чому досягається отримання позитивних результатів такого економічного співробітництва та соціально-економічних перетворень загалом. Основними джерелами та нормативною базою, відповідно до якої здійснюється регулювання діяльності суб'єктів господарювання є національне законодавство, зокрема Конституція, Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність», Господарський Кодекс, Закон України «Про міжнародний комерційний арбітраж», та міжнародні джерела - Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права ратифікований від 1973 року, Угода про заснування Світової організації торгівлі підписана 1994 року, Конвенція про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень від 1958 року, Європейська конвенція про зовнішньоторговельний арбітраж від 1961 року та двосторонні договори України.

Наразі, Україна піднялася у світових рейтингах, щодо інвестиційної привабливості Doing Business-2020 року - відразу на 7 пунктів і посіла 64-у позицію серед 190 країн та значно підвищила показники за темпами економічного зростання. Це забезпечує привабливість інвестиційного ринку для України, що значно впливає на соціально-економічний розвиток країни.

На сьогоднішній день, велика кількість договорів та зобов'язань укладається між сторонами, в яких контрагентами можуть виступати як українська сторона, так і іноземці, завдяки чому підвищується темп зростання української економіки. Проте, в укладених зовнішньоекономічних договорах мають місце розбіжності, порушення і неналежне виконання зобов'язань контрагентами, що в свою чергу зриває виконання інших, взаємопов'язаних контрактів, веде до зниження ділової активності, гальмує економічний оборот та впливає на репутацію суб'єктів такої діяльності. Для вирішення таких спорів у сторін є можливість звернення до суду або ж використання альтернативних методів вирішення конфлікту.

На розсуд сторін є можливими такі альтернативні позасудові способи як комерційна медіація та міжнародний комерційний арбітраж, які покликані вирішити спір і розбіжності, що виникають із зовнішньоекономічних договорів. Наразі існують певні проблеми міжнародного економічного співробітництва через взаємопов'язаність міжнародних контрагентів, коли невиконання одного контракту веде до невиконання іншого або підпорядкованість сторін контракту різним правовим системам, питання щодо дерогаційності або пророгаційності.

Тому існує необхідність найбільш ефективного вирішення комерційного спору, що включає компоненти економії фінансових та часових ресурсів з найбільш вигідним для обох сторін результатом. Наразі в Україні та світі найбільш ефективними вважаються саме альтернативні способи вирішення спорів. Проте, залишаються актуальними питання щодо розмежування підвідомчості справ третейським судам та міжнародному комерційному арбітражу; проблеми виконання рішень міжнародного арбітражу та ефективність вирішення спорів шляхом звернення до міжнародного комерційного арбітражу, а не національної судової системи.

В той же час, для комерційної медіації є альтернативою примирення (conciliation), що також має оціночний характер, і використовується у ситуаціях, де сторони хотіли б зберегти конфіденційність і отримати професійні поради щодо способів виходу з конкретного конфлікту.

У XXI столітті найбільш поширеним способом у разі невизнання, оспорування або порушення права є звернення до суду для захисту своїх основоположних прав та інтересів, де суд від імені держави здійснює правосуддя. У найдавніших формах суспільства суперечки розглядав глава сім'ї, звідки походить патріархальний розгляд, який зараз перетворився на арбітражну посаду для вирішення суперечок.

Серед стародавніх римлян було поширено припиняти судові спори шляхом вирішення їх за допомогою посередництва. Багато науковців вказують, що мирне врегулювання зверненням до посередника є більш раннім способом вирішення конфліктів, ніж шляхом звернення до державних судів. Римське право використовувало механізм *compromissum sub roena*, відповідно до якого сторони правовідносин укладали між собою дві угоди:

- по-перше, угода про те, що всі суперечки, що випливають з їх правовідносини будуть розглянуті третейським судом.

- по-друге, якщо рішення третейського суду добровільно не виконано стороною, яка програла спір, вона сплатить переможцю під час судового розгляду досить великий штраф. Такі штрафи без проблем стягувалися державними судами Стародавнього Риму, які таким чином забезпечували обов'язковість виконання рішень третейських судів [9].

Активне поширення міжнародного комерційного арбітражу розпочалося з 1920-х років. У США Конгрес прийняв Федеральний закон про арбітраж в 1925 році. Цей закон дозволяв сторонам, які мають суперечки, контролювати вирішення існуючих спорів, а також вирішувати їх у майбутньому. Подібні норми щодо врегулювання спорів існували в Британії протягом багатьох років, проте на законодавчому рівні вперше було закріплено у США.

У 1926 році було створено Арбітражне товариство Америки – організація у сфері альтернативного вирішення спорів для їх вирішення поза судом. Завдяки цьому в арбітражі зникають товарні та географічні обмеження для врегулювання спорів між різними особами з різних країн, а також починається активне впровадження нових методів, зокрема, набирає обертів популярність альтернативного врегулювання спору шляхом арбітражу.

Саме з цього часу починають виникати питання щодо міжнародного врегулювання арбітражу та механізм його реалізації в інших державах. Тому, розпочинаючи з 20-х років XX століття активно почали укладатися міжнародні угоди щодо регулювання відносин, що виникають з комерційного арбітражу.

1923 року 50-ма державами був підписаний Женевський протокол про арбітражні застереження, а у

1927 році Женевська конвенція про визнання і приведення у виконання іноземних арбітражних рішень. Основною ідеєю було закріплення участі іноземних сторін у арбітражі та забезпечення виконання арбітражних рішень на території держави, де відбувався арбітражний розгляд, або поза її межами. Вперше було закріплено сторін міжнародного комерційного арбітражу – це могли бути тільки сторони зовнішньоекономічного договору.

Наступним етапом у створенні ефективного механізму для проведення арбітражного розгляду та вирішення комерційних спорів було підписання Конвенції ООН про визнання і приведення у виконання іноземних арбітражних рішень у Нью-Йорку 10 червня 1958 р. Було удосконалено порядок визнання і приведення у виконання арбітражних рішень винесених на території держав – учасниць Конвенції. Було закріплено положення щодо дійсності арбітражної угоди, виокремлено юрисдикцію різних країн для виконання арбітражних рішень, вказано перелік підстав для відмови у виконанні рішень комерційного арбітражу, визначено та відокремлено правовий статус арбітражу та суду.

Нью-Йоркська конвенція є одним з основних джерел сучасного міжнародного комерційного арбітражу, вона закріпила підстави для відмови у виконання арбітражного рішення, права і обов'язки сторін, зокрема, щодо доказування. Наразі, її учасниками є більше 140 держав.

На думку Доменіко Ді П'єтро, експерта з міжнародного арбітражу ЮФ Bryan Cave Leighton Paisner, Нью-Йоркська конвенція є одним з найбільш впливових інструментів у міжнародному арбітражі. За його словами, без арбітражних застережень не можливо запобігти конфліктним ситуаціям. Експерт переконаний, що при застосуванні Конвенції варто розширити автономію її країн-учасниць [2].

У 1974 році було прийнято Конвенцію ООН «Про позовну давність у міжнародній купівлі-продажу товарів», де визначено умови позовної давності, щодо пред'явлення покупцем або продавцем вимог у зв'язку з порушенням, припиненням або недійсністю договору, які не можуть бути задоволені внаслідок закінчення визначеного періоду часу.

В подальшому ЮНСІТРАЛ у 1985 році було створено Типовий Закон ЮНСІТРАЛ «Про міжнародний торговий арбітраж» (далі – Типовий Закон ЮНСІТРАЛ), в якому визначено:

1) сфери, в яких застосовується міжнародний комерційний арбітраж;

2) яким чином буде здійснюватися арбітражний розгляд та в яких країнах, за наявності іноземних контрагентів;

3) регламентація виконання рішень міжнародного комерційного арбітражу.

Різні федеральні суди США застосовували певні форми ADR розпочинаючи з 1970-х років. Однак використання альтернативних методів вирішення спорів у федеральних судах було не регулярним та не обов'язковим до 1990-х років через відсутність законодавчого закріплення процедури застосування. Починаючи із Закону про реформу цивільного судочинства (1990 р.) [7] було впроваджено та затверджено використання медіації як альтернативного способу вирішення спору. Закон передбачав створення в кожному федеральному судовому окрузі спеціальних рекомендаційних комітетів (Advisory Committees) щодо розроблення заходів, пов'язаних з альтернативним вирішенням спорів. У 2002 році у США було прийнято Модельний Акт про медіацію, відповідно до якого у всіх без винятку штатах було започатковано програми судової медіації, які передбачали цілий набір моделей, від добровільної до моделі суворої обов'язковості [4].

Комплексна програма щодо видів альтернативних способів вирішення спорів передбачала відповідні альтернативні форми врегулювання та надавала сторонам та їхнім адвокатам повний спектр механізмів альтернативного вирішення спорів, включаючи медіацію, арбітраж, судовий розгляд у судах.

Починаючи із Закону про реформу цивільного судочинства (1990 р.), окружні суди повинні були розробити плани зменшення судових витрат (п. 34 Акту), використовуючи [7]:

- Арбітраж.
- Медіацію.
- Міні-суди.
- Нейтральне оцінювання.

Після цього було прийнято Закон про альтернативне вирішення спорів (1998 р.), який в кінцевому підсумку вимагав від усіх федеральних окружних судів дозволу та сприяння використанню програм альтернативного вирішення спорів (Alternative Dispute Resolution, далі – ADR) [11].

Кожен окружний суд США може створити та реалізувати власну програму ADR. Така програма вимагає, щоб суди застосовували принаймні одну форму ADR передбачену Законом для учасників судових процесу як обов'язкову. Місцеві суди також надають можливість для учасників цивільного процесу вирішення спору завдяки залученню ADR.

Відповідно до ADR суди можуть фактично вимагати від сторін застосування одного з альтернативних способів вирішення спору такого як раннє нейтральне оцінювання або посередництво (медіацію). Однак суди не можуть вимагати від сторін врегулю-

вання або використання обов'язкових механізмів ADR як арбітраж, що вимагає згоди всіх сторін. На практиці в багатьох окружних судах також використовуються зустрічі для урегулювання спору (переговори) на яких мировий суддя, як правило, сприяє переговорам між сторонами для врегулювання спору повністю або частково [3].

Правило 16 Федеральних правил цивільного судочинства дозволяє окружним судам зобов'язувати сторони з'явитися на одну або кілька з цих зустрічей з урегулювання спору (переговорів) до судового розгляду [4]. ADR також дозволяє кожному окружному суду визначити конкретні справи або категорії справ, в яких застосування ADR не є доречним. Кожен суд також повинен встановити відповідні процедури для вибору нейтральної сторони для проведення врегулювання спору.

Трохи більше десяти років після прийняття Закону, опитування окружних судів показало, що лише 36% суддів пропонували застосування різні форми ADR, в свою чергу обов'язковим для застосування є лише медіація, за умови відсутності попередньої домовленості сторін, щодо арбітражу. Тому, можна дійти до проміжного висновку, що наразі є досить популярним застосування двох видів ADR:

1) Арбітражу – за умови попередньої домовленості сторін у договорі.

2) Медіації – застосування здійснюється або на розсуд суду або на розсуд сторін як досудового способу врегулювання спору.

Наразі, досить актуальним є питання визнання рішень міжнародного комерційного арбітражу. Відповідно до ст. 35 Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж»: «Визнання та виконання арбітражного рішення незалежно від того, в якій країні воно було винесено, визнається обов'язковим і при поданні до компетентного суду письмового клопотання виконується з урахуванням положень цієї статті та статті 36» [1].

Проте, виникає питання щодо урегулювання процесу міжнародного комерційного арбітражу не тільки за фактом порушення норм договору, а й вирішення питання між сторонами по суті. Зазначимо, що альтернативні способи урегулювання спору покликані вирішувати спір між сторонами за допомогою відкритого діалогу для усунення майбутніх суперечностей та досягнення консенсусу.

Один із варіантів передбачає примусове виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу. Якщо рішення було прийняте у Швеції, то воно підлягає виконанню без ухвали суду, у випадку, якщо рішення має суто декларативний характер [10]. Якщо сторона, яка прогала, не виконує рішення добро-

вільно, то його буде передано до відповідного державного виконавчого органу Швеції – Kronofogdemyndigheten, у випадку, якщо виконання рішення буде здійснюватися у Швеції [12].

В той же час, добровільне виконання рішення арбітражу передбачає звернення сторін до суду, що передбачає розгляд справи по суті, а отже також займає досить багато часу. З іншого боку, завдяки вирішенню спору за допомогою переговорів можливе забезпечення подальшого механізму виконання рішень.

Тому, для вирішення цього питання можна звернутися до альтернативних способів вирішення спорів, які включають арбітраж і медіацію. Доцільно запропонувати механізм, коли сторони відповідно до наявного у договорі арбітражного застереження звертаються для вирішення спору в Міжнародний комерційний арбітраж, проте спочатку, за наявності згоди сторін до вирішення спору вони передають справу до медіатора при арбітражі.

Якщо сторони в процесі медіації приймуть відповідне рішення в подальшому воно буде затверджене арбітром та оформлено як рішення арбітражного суду або ж самостійно підпишуть угоду за результатами медіації. Якщо ж сторони договору не врегулюють спір за допомогою медіації, матеріали справи можливо надати для подальшого розгляду до арбітражу.

В випадку реалізації цього механізму є значні переваги для сторін відбувається розгляд справи відповідно до позицій та інтересів сторін, і одночасно з цим реалізується арбітражний розгляд, що забезпечує швидке вирішення спору як по суті, так і для досягнення спільних позицій.

В Україні, за часів незалежності було прийнято низку законодавчих актів, які регулюють діяльність Міжнародного Комерційного Арбітражу в Україні. У 1992 році було створено Міжнародний комерційний арбітражний суд при Торгово-промисловій Палаті України та затверджено його регламент. Очолив його відомий академік Ігор Побірченко, який запровадив стандарти діяльності цього суду.

У 1994 році було прийнято Закон України «Про міжнародний комерційний арбітраж», який визначив сферу застосування та регламентацію основних процесуальних дій при розгляді справи в міжнародному комерційному арбітражі та законодавчо врегулював діяльність Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій Палаті України. Також з 1994 року свою діяльність розпочала Морська арбітражна комісія про Торгово-промисловій палаті України. Наразі, ці інституції є самостійними, постійно діючими та визнаними у всьому світі.

Проте, ні в міжнародних, ні в українських законодавчих актах не передбачена можливість застосування медіації як частини арбітражу. Також, Регламент Міжнародних Комерційних Судів в Україні, і закордоном не передбачає можливості застосування медіації.

Тому, доцільно запропонувати розроблення відповідних правових положень (Регламентів), які б реалізували процедуру звернення до медіації в межах міжнародного комерційного арбітражу. Завдяки включенню медіаційного регламенту можливо забезпечити механізм, реалізація якого можлива лише при повному розумінні потреб і пропозицій бізнес-партнерів.

Для подальшої реалізації Регламенту, необхідно сформувати реєстр медіаторів при існуючих міжнародних комерційних судах в Україні та закріпити текст типових медіаційних застережень для можливого включення їх у контракти [5].

Проведений попередній аналіз законодавства зарубіжних країн щодо застосування АДР дає підтвердження щодо необхідності необхідність визначення у законодавстві понять “медіація” та “врегулювання спору за участю судді”, та в подальшому потребує вирішення питання розроблення та затвердження тексту медіаційних регламентів для Міжнародних Комерційних Арбітражних Судів [6].

Висновки. Таким чином, можна дійти до висновку, що прийняті правові акти забезпечать основні переваги міжнародного комерційного арбітражу та медіації, серед яких: нейтральність, централізоване вирішення суперечок, остаточність рішення, конфіденційність та економію часу.

Саме тому, використання міжнародного комерційного арбітражу з застосуванням медіації є одним з найбільш ефективних альтернативних методів вирішення комерційних спорів. Адже якщо підсумувати все вищезазначене, можна дійти до висновку, що міжнародний арбітраж та медіація як способи альтернативного врегулювання спору почали застосовуватися з стародавніх часів. Проте, визнання та застосування на рівні з державними судами почалося лише розпочинаючи з 20 століття – підписання міжнародних конвенції, які регулюють процедуру проведення та виконання рішень, а держави – учасниці конвенцій - ратифікували і законодавчо закріпили нормативно-правове регулювання у національному законодавстві. В подальшому, є можливість розвитку цього питання зокрема шляхом внесення нового проекту закону «Про медіацію» та шляхом імплементації положень до регламентів арбітражних судів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.1994 р. № 4002-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 25. Ст. 199. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12#Text>.
2. V Міжнародні арбітражні читання пам'яті академіка І. Г. Побірченка. *Юридична газета*. 2018. №41 (643). URL: <http://yur-gazeta.com/publications/events/60richna-istoriya-uspihu-mizhnarodnogo-arbitrazhu.html>.
3. Медіація у професійній діяльності юриста: підручник. URL: https://newjustice.org.ua/wp-content/uploads/2020/02/Textbook_on.
4. Федеральні правила цивільного процесу (США) / Federal rules of civil procedure (USA). URL: <http://www.uscourts.gov/sites/default/files/rules-of-civil-procedure.pdf>.
5. Гар-Аналіз впровадження інституту медіації в Україні. 2020. 71 с.
6. Друзь В., Головка О. Право на доступ до інформації: кореляція та взаємозалежність. URL: http://ippi.org.ua/sites/default/files/15_13.pdf.
7. Civil Justice Reform Act. URL: <https://www.uscourts.gov/statistics-reports/analysis-reports/civil-justice-reform-act-report>.
8. Uniform Mediation Act. URL: <https://www.uniformlaws.org/HigherLogic/System/DownloadDocumentFile.ashx?DocumentFileKey=9b244b42-269c-769e-9f89-590ce048d0dd&forceDialog=0>.
9. David R. Arbitration in International Trade. *Economica*. 1984
10. Arbitration Guide IBA Arbitration Committee. 2018.
11. Волковицька Н. Медіація: альтернативний чи ефективний спосіб вирішення спорів? URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/insh/mediaciya-alternativniy-chi-efektivniy-sposib-virishennya-sporiv.html>.
12. Förordning (1992:1094) om avgifter vid Kronofogdemyndigheten. URL: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-19921094-om-avgifter-vid_sfs-1992-1094.

REFERENCES

1. Pro mizhnarodnyi komertsiiyi arbitrazh: Zakon Ukrainy vid 24.02.1994 r. № 4002-XII. (1994). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 25, art. 199. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12#Text> [in Ukrainian].

2. V Mizhnarodni arbitrazhni chytannia pamiati akademika I. H. Pobirchenka. (2018) *Yurydychna hazeta - Legal newspaper*, 41 (643). URL: <http://yur-gazeta.com/publications/events/60richna-istoriya-uspihu-mizhnarodnogo-arbitrazhu.html> [in Ukrainian].
3. Mediatsiia u profesiinii diialnosti yurysta: pidruchnyk. URL: https://newjustice.org.ua/wp-content/uploads/2020/02/Textbook_on [in Ukrainian].
4. Federalni pravyla tsyvilnoho protsesu (SShA) / Federal rules of civil procedure (USA). URL: <http://www.uscourts.gov/sites/default/files/rules-of-civil-procedure.pdf> [in Ukrainian].
5. Gap-Analiz vprovadzhennia instytutu mediatsii v Ukraini. (2020) [in Ukrainian].
6. Druz V., Holovko O. Pravo na dostup do informatsii: koreliatsiia ta vzaiemozalezhnist. URL: http://ippi.org.ua/sites/default/files/15_13.pdf [in Ukrainian].
7. Civil Justice Reform Act. URL: <https://www.uscourts.gov/statistics-reports/analysis-reports/civil-justice-reform-act-report> [in English].
8. Uniform Mediation Act. URL: <https://www.uniformlaws.org/HigherLogic/System/DownloadDocumentFile.ashx?DocumentFileKey=9b244b42-269c-769e-9f89-590ce048d0dd&forceDialog=0> [in English].
9. David R. (1984). Arbitration in International Trade. *Economica* [in English].
10. Arbitration Guide IBA Arbitration Committee (2018) [in English].
11. Volkovytska N. Mediatsiia: alternatyvnyi chy efektyvnyi sposib vyrishennia sporiv? URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/mediaciya-alternativniy-chi-efektivniy-sposib-virishennya-sporiv.html> [in Ukrainian].
12. Förordning (1992:1094) om avgifter vid Kronofogdemyndigheten. URL: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-19921094-om-avgifter-vid_sfs-1992-1094 [in Sweden].

ГОЛОВКО ОЛЬГА

кандидат юридических наук, старший научный сотрудник Научно-исследовательского института информатики и права Национальной академии правовых наук Украины, старший преподаватель кафедры публичного права НТУУ «КПИ имени Игоря Сикорского»

ДРУЗЬ ВЛАДИСЛАВА

студентка факультета социологии и права НТУУ «КПИ имени Игоря Сикорского»

МЕДИАЦИЯ ИЛИ АРБИТРАЖ: ПРАВОВАЯ ДИЛЕММА

В этой статье описан анализ особенностей использования альтернативных способов разрешения споров в коммерческих спорах. Исследованы особенности проведения процедуры медиации и арбитража, их значение и сущность. Проанализирован опыт зарубежных стран и указаны предложения по дальнейшему совершенствованию механизма взаимодействия разных альтернативных способов разрешения споров.

Ключевые слова: медиация, арбитраж, альтернативные способы разрешения споров, Международный коммерческий арбитраж, Медиационный регламент.

GOLOVKO OLGA

PhD, Senior Researcher of the Scientific and Research Institute of informatics and law National Academy of Law Sciences of Ukraine, Senior Lecturer of the Department of Public Law National Technical University of Ukraine “Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”,

DRUZ VLADISLAVA

Student of the Faculty of Sociology and Law National Technical University of Ukraine “Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”

MEDIATION AND ARBITRATION: A LEGAL DILEMMA

Problem setting. The active development of international trade in the 21st century requires the unification and consolidation of legislation and the creation of a unified law to enforce practice in areas related to international commercial arbitration and mediation. Economic disputes are an integral part of commercial relations. Arbitration as a mechanism for resolving conflicts is quite common. From French arbitrage translates as resolving a dispute by involving a mediator. At the same time, the parties may choose commercial mediation, consultation or negotiation. The implication is that it is quite difficult to choose only one method or the need to combine several methods to effectively resolve the dispute.

Target of research. The purpose of the article is to analyze the main features of international commercial arbitration and mediation, determinate and establish peculiarities of legislative regulation in Ukraine and abroad

Analysis of recent researches and publications. A significant contribution to the study of this problem was made by O.M. Sadikov, N.O. Saniahmetova, M.M. Арапов, С.С. Alekseev, A.S. Vasiliev, O. A. Belyanovich, M. I. Braginsky, I. B. Zaverukha, I.E. Zamoysky, V.V. Kovalenko, G.F. Shershenev and others.

Article's main body. Ukraine has risen in the world rankings for the investment attractiveness «Doing Business 2020» - by 7 points and ranked 64th among 190 countries and significantly increased economic growth. This ensures the attractiveness of the investment market for Ukraine, which significantly affects the economic development of the country. For instance, a large number of agreements and obligations are concluded between the parties, in which the counterparties can be both the Ukrainian citizens and foreigners, which increases the growth rate of the Ukrainian economy. However, in the concluded agreements there are can be discrepancies, violations and improper fulfillment of obligations by contractors, which can turn into disrupts, interrelated contracts and even leads to a decrease in business activity and affects the reputation of such activities. To resolve such disputes, the parties have the opportunity to go to court or use alternative methods of resolving the conflict. At the discretion of the parties, alternative methods such as commercial mediation and international commercial arbitration are possible, which are designed to resolve disputes and disagreements arising from trading agreements.

Conclusions and prospects for the development In conclusion, amendments in the legislation can help to precise the main advantages of international commercial arbitration and mediation, including: neutrality, centralized dispute resolution, final decision, confidentiality and time savings.

That is why international commercial arbitration with the use of mediation is one of the most effective alternative methods of resolving commercial disputes. What is more, international arbitration and mediation as ways of alternative dispute resolution have been used since ancient times. However, recognition and enforcement at the level of state courts began in the 20th century - the signing of international conventions governing the procedure for enforcing and enforcing decisions, and states - parties to the conventions - ratified and enshrined in national law.

In the future, there is an opportunity to improve the legislation by implementation of the new Act "On Mediation" and also by including mediation as a necessary part of arbitration process into the official rules.

Keywords: mediation, arbitration, alternative dispute resolution, International Commercial Arbitration, mediation regulations.

Головко О. М., Друзь В. Д. Медіація чи арбітраж: правова дилема. *Право та інноваційне суспільство*: електрон. наук. вид. 2020. № 2 (15). URL: http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/Golovko_Druz15.pdf